

Numerul 18.

Oradea-mare 4/6 maiu 1897.

Anul XXXIII.

Ese duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 de an 4 fl., pe trei luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei.

P a r m e n o .

Comediă în 5 acte de *Pedru Tereșiu Africanul*.

Persoanele:

Laches, cetățean din Atena și proprietarul unei moșii în Atica

Fedrias { băieții lui Laches,
Cherea }

Parmeno, sclavul lui Laches.

Traso, fost oficer al unui rege din Asia, azi căpitan a câțiva soldați mercenari.

Gnato, sclavul lui Traso, parast.

Tais, o heteră.

Pilius, și

Dovius, sclavele heterei Tais

Chremes, un tiner din provincie, proprietar.

Pantila, sora lui Chremes.

Antipho, un tiner ateniian, prietenul lui Cherea.

Sofrona, doica lui Antipho.

Dorus, un eunuc, rob.

Santa, bucatarul lui Traso.

Simalin, *Dorax*, *Syriscus*, sclavii lui Traso foști soldați.

Scena se petrece în Atena.

ACTUL I.

Scena I.

FEDRIAS și PARMENO.

FEDRIAS.

Ei, ce să fac? Parmeno, să nu me due? Dar ea Me cheamă! Ori mai bine s'adun puterea mea, Să iau o hotărîre, s'o rup d'acum? Mi-e teamă. Mi-a dat odată drumul să plec, și-acum me cheamă! Să merg? Nu, nu! Chiar dacă plângend m'ar imploră!

PARMENO.

O, de-ai avé putere, să faci odat' așa! Nimic n'ar fi mai bine, mai demn, mai cu priință! Dar dacă 'ncepi odată, și nu găsești pulință Să mergi cu hotărîre pe drumul apucat

Și de te 'ntoreci din cale, cât timp tu ești certat
Cu Tais — prin aceasta tradând fără de veste,
Că n'ai puteri să birui iubirea și că-ți este
Un chin să stai departe de ea, căci o iubești
Nebun — atunci stăpâne pierdut cu totul ești,
Pierdut! Și o să-și bată mai tare joc de tine,
Vedându-te nemernic și 'nvins de ea! Mai bine,
Cât este încă vreme, să stai la chibzuit:
Un lucru, care 'n sine cu totul e lipsit
De plan și de măsură și, mai ales, de minte,
Un lucru ca acesta e prosl. Și am cuvinte
Să-ți spuie acestea. Doamne, acei ce se iubesc
Au vecinice defecte: pe rënd se bănuiese,
Se supără, se 'njară, ajung dușmani de moarte,
Fac pace, dar în urmă sar grabnică ca să poarte
Răsboiu și iar se 'mpacă. Tu, Fedrias, vovești
Cu neșovăitoarea rațiune să domnești
Accea ce e 'n lume etern în șovăire?
De geaba!

Nu poți face ce nu-i făcut în fire.

Dar știi, ce 'nseamnă asta? Să ceri unui turbat
Să mușce și să spargă în mod raționat!
Gândindu-te la Tais, ai dis într'o mînie:
„Ce? eu? — pe ea? — pe mine? — ea? Nu! E'nebulie,
Mai bine mor! Să vadă, ce demn bărbat am fost!“
Aceste vorbe toate n'au nici un fel de rost.
O lacrimă mințită, pe care-a stors-o 'n silă,
Frecându-și ochii sdravên iubita ta copilă,
O lacrimă te face să uiți cuvântul leu.
Și 'n urmă, pe de-asupra, începe ea, mai reu,
Să-ți facă 'nvinuire, să mușce dacă poate —
Iar tu primești pedepse, plecându-te la toate!

FEDRIAS.

Nemernică 'ntemplantare! Nefericit sînt eu
Și o mișea e Tais! O 'njur, dar gândul meu
E tot numai la dînsa, și tremur de iubire —
Și știu și väd cu ochii grăbita mea perire;
Dar ce să fac?

PARMENO.

Ei, Doamne! C'un preț așă de mic
Tu poți să scapi din lanțuri. Ascultă-me ce ție.
C'un preț mai de nimica. Iar dacă nu-i scăpare
C'un preț mai mic, fă totul și dă un preț mai mare,
Și nu-ți scurtă viața...

Eu, cred, că me 'nțelegi.

FEDRIAS.

Acesta-ți este sfatul?

PARMENO.

Acesta. De-l alegi,
Tu vei vedea folosul. Altfel, îți faci perirea.
Și-apoi mai e și alta, iubitul meu! Iubirea
Aduce chinuri multe; de ce dar te silești
Să-ți faci tu alte chinuri, tu singur să 'mulțești
Durerile? Pe-acelea, pe care ea le-aduce
Tu suferă-le! Plânsul, menit să se usuce
În ochi, tu lasă-l, lasă-l uscat! Și fii bărbat,
Ce-aduce soartea, rabdă și nu fii îngrijat.
Dar iat-o...

Vine Tais. Ea vine, uite-o vine.

Ea, nenorocul nostru, căci tot ce se cuvine
Să secerăm, stăpâne, ea fură jăfuind.

Scena II.

TAIS și cei mai dinainte.

TAIS.

Ah, cum me tem, sormană, că Fedrias me ține
De rea și fără minte -- că el s'a supărat,
Fiind că eu din cercul de-amanți l-am exilat

FEDRIAS.

Cum tremur tot, Parmeno, și nu-mi mai aflu loc,
Când văd pe Tais!

PARMENO.

Du-te aproape de-acest foc
Și stinge 'n tine focul! Curaj, și dă-ți putere:
Ai să 'ncălzești, stăpâne, mai mult decât se cere.

TAIS.

Ce-aud acolo? Doamne, tu Fedrias? Și stai
De mult aici? Iubite, ce suflet poți să ai,
De treci fără să intri la mine?

PARMENO (Încet lui Fedrias.)

Las-o 'n pace!

De datul teu afară să nu-i vorbești!

TAIS.

El tace --

Tu taci?

FEDRIAS (cu amar.)

Eu tace, de sigur, fiind că ușa la
Mi-e ori și când deschisă, pot cel dintâiu intra.

TAIS.

O, nu gândi la asta!

FEDRIAS.

La asta nu? Căldura
Din inima ta, Tais, dac' ar avea măsura
Iubirii mele, astfel ca fapta-ți din trecut
Să-ți facă vr'o durere, cum mie mi-a făcut,
Ori de-aș avea tăria s'arăt desprețuire,
La fapta ta --

TAIS.

Ah lasă această oțărare,
Te rog! Eu am făcut-o nu căci aveam pe plac
Alt tiner -- dar în urmă silit-am fost s'o fac.

PARMENO.

Bre, soro, din iubire tu dai pe om afară?

TAIS.

Așă crezi tu, Parmeno! Te 'nșeli! Ascultă dară,
De ce te chiem.

FEDRIAS.

Vorbește.

TAIS (cătră Parmeno.)

Dar mai întăiu îmi spune.

Știi tu să taci?

PARMENO.

Ca piatra. Dar am o condițiune:
De spui tu adevărul, îl tac până 'n moment
Dar tot ce e minciună, și toate câte sânt
Scornite, dragă Tais, le spui în gură mare
Întregei lumi. Butoiul credinței mele are
Crăpată câte-o doagă, și vinul de nu-i bun
Îl las pe ici pe colo să curgă. Deci îți spun:
De vrei să tac, vorbește dreptatea. Ține scama.

TAIS.

De felul ei, cu locul, din Samos este mama,
Dar a trăit la Rodos --

PARMENO.

Accasta am s'o fac.

TAIS.

Un negustor odată m'era
I-a dat o copilă de neam ateniană,
În Atica născută.

PARMENO.

Născută cetățeană?

TAIS.

Așă cred. Dar de sigur, c'a fost așă, nu ție.
Ea și-a numit părinții, dar altceva nimic:
Nici țara și nici satul ea n'a știut să-l spun,
Atât eră de mică.
Și mama a crescut-o cu grige și i-a dat
Povește de tot felul; și ea s'a deșteptat
Cuminte. Că mi-e soră, credea și mie și mare
Eu am plecat în urmă cu prietăul meu, care
Mi-a dat acestea toate pe câte le posed.

PARMENO.

Acesta curge, Tais; nu pot să te mai cred.
Ce-mi spui de unul, soro? Povestea e mințită.

TAIS.

De ce?

PARMENO.

De ce? Cu unul tu n'ai fost mulțămilită
Nici când. Apoi, nu-i unul acel ce-ți dăru
Averi; sânt mulți, iubite! Și mulți de-acum vor fi.

TAIS.

Așă-i. Dar n'are-a face.

PARMENO.

Cum n'are? Cu toplanul

TAIS.

Accasta-i altă vorbă... Într'astea căpitanul
Acel ce-mi dete-avere, fiind că me iubă,

Plecase nu știu unde, cu trebile ce-avea,
Prin Charia. Într'asta făcusem cunoștință
Cu tine; și de-atuncea întreaga mea ființă
Se 'ncrede orb în tine, tu ești viața mea.

FEDRIAS.

Parmeno lucrul ăsta cu greu îl va tăce!

PARMENO.

Oh, curge, curge, curge!

TAIS.

Te rog, ai bunătate.

Acum e mama moartă. Ș-aud, e'al dănei frate,
Sgârțit peste măsură cum este el, vădând
Că fata e frumoasă și-a pus mișelu 'n gând
S'o vândă. El spercăză o sună bunișoară,
Căci fata e frumoasă și cântă din vioară.
Și din noroc, se 'ntemplă să fie-al meu amic
Arolo: el o vede, și, neștiind nimic
De soarta ei, s'ermăna, o cumpără cu gândul
S'o am eu roabă. Inse, pe Fedrias vădându-l
Venind la mine-acasă și stând așa de des
La vorbe mai intime, amicul a 'nșeles
Că nu-l iubese, și astfel nu vrea să-mi dea fata.
Mi-a spus, jurând pe ceruri, că numai eu respalata
Iubirii mele toate, pot crede s'o primese --
M'a pus să-i jur, că vecinic eu n'o să-l părăsesc,
Că n'am să iau pe altul, și-atunci mi-o dă. Îmi pare
Că dănsul o iubește.

PARMENO.

Un lucru și mai mare,

Cred eu!

TAIS.

O, nu Parmeno, sunt sigură, știu eu!
Și am motive multe, iubite, ca să vreau
Să știu copila 'n casă. Întău, că ea-mi fusese
Că soră, și mi-e milă s'o las ca s'o apese
Miseria. Ș-al doilea, că vreau să o redau
Părinților. Șești bine, eu cine sunt, cum stau:
N'am rude, n'am prietini — prin facere de bine
Voesc să-mi fac pe unii, și mai întău pe tine.
Tu, Fedrias, ajută-mi, te rog. Renunță dar,
Vr'o trei ori patru zile, căci altfel e 'nședar
Tot planul meu cu roaba. Te-am alungat din casă,
Să scot cu asta ochii soldatului — dar lasă!
Dă-i voe, ca să-și facă trei zile chef și el.
Tu faci?

FEDRIAS.

De ți-aș răspunde, mișel aș fi! Mișel
Că tunc.

PARMENO.

Brava! Iacă-l, bărbat să-i meargă vestea!

FEDRIAS.

De-aș fi știut eu, Tais, că ai să-mi faci de-acestea:
„A fost răpătită, biata, de mică, și-a crescut
La noi; mi-a fost ca soră, și plan eu mi-am făcut
„S'o 'napoiez“ — dar asta, știi, viperă, cum vine?
Primești pe-acela 'n casă, pe scări me dai pe mine.
Și-apoi de ce? Fiind că pe-acela tu-l iubești
Mai mult decât pe mine; și-alăt de proaslă ești.
Să-ți fie 'n urmă teamă, că fata ți-e rivală,
Că dănsul o iubește, că dănsul te înșală —
Și vrei s'o iai la tine, s'o pui tu sub picior:
Te temi că ea-ți răpește pe bunul matador!

TAIS.

Me tem de asta?

FEDRIAS.

Bine, de ești tu 'ngrijată?

Ei, spune-mi: îți dă daruri el singur? Ori vr'odată
Băgat-ai tu de seamă, că vreau să fiu sgârțit?
Și nu ți-am dat eu multe? Și nu ți-am dăruit
O fată cumpărată din Africa? Și 'n fine
Voiai să-ți fac eu daruri cum faci unor regine,
Să ai căstrați la casă. Și iat' am cumpărat
Un rob, să-ți fac plăcerea, și 'n vânt am aruncat
Trei-zeci de mine, Tais! Și-acum așa ți-e jocul?
Me dai pe mine-afară, și altu-mi prinde locul!

TAIS.

Cum, Fedrias? Pe roabă eu ori ce preț aș da!
Credeam s'o capăt inse, ca dar, mai lesne-așă,
Cum mi-am făcut eu planul. Dar iată, eu te 'mpac,
Si, ca să nu te supăr, fac tot ce vrei să fac.

FEDRIAS.

O, dac' ai fi rostit-o din inimă curată!
Dar: „ca să nu te supăr“ — de-ar fi adevărată
Această vorbă, Tais, eu toate le-aș răbdă.

PARMENO.

El iarăș șovăește! Învins de vorbe-așă.

TAIS.

Eu nu vorbesc dreptatea? Când tu cereai, cu gluma
Vr'un lucru, fără preget eu ți-l dădeam, și-acuma
Eu nu pot de la tine aceeaș s'o pretind:
Să-mi dai v'o doue zile de luptă.

FEDRIAS.

Eu me prind,

Că doue-zeci s'or face din doue.

TAIS.

Lasă frica!

Te-asigur: numai doue sau trei sau —

FEDRIAS.

Sau? Nimica!

TAIS.

Nimica dar să fie!

FEDRIAS.

Nu, Tais, me 'nvoesc:

O zi sau doue numai.

TAIS.

Ajung! Îți mulțumesc.

FEDRIAS.

Eu plec acum la țară, ca cele doue zile
Să le petrec sihastru, departe de copile.
De cea din urmă dată mai fac ce Tais vrea.
Adio, Tais, dragă.

TAIS.

Tu pleci, viața mea!

Ce-ai vré să-mi spui tu încă?

FEDRIAS.

Ce-aș vré? Ca numai mie

Să-mi fii tu credincioasă! Gândirea ta să fie
La mine 'n toată vremea, mereu să me visezi,
Să te gândești într'una la mine, să me vezi
Venind, să fii de-apururi a mea, pe scurt, viața 'ntreagă
Eu drag să-ți fiu, iubito, cum tu-mi ești mie dragă!

(Pleacă)

TAIS.

Ah, Doamne! Nu me crede; în ochii lui eu sânt
Ca ori și care alta. N'am nici un creșmânt.
Eu înse știu, și n'atrasta nu-mi fac nici o muștrare,
Că n'am mințit, că totul ce-am spus dovadă are,
Că nu iubese pe nimeni mai mult decât pe el,
Pe Fedrias. Aș face, dar nu pot într'altfel,
Și toate le fac numai din pricea Pampilei.
Dar poate să descoper pe fratele copilei,
Pe-un om cinslit, cu nume, din bunii părinți, se poate,
Chiar astăzi să-l descoper, și-atunci le mântui toate.
Ați trebuie să vină — ah, Doamne bine-ar fi.
Acum me duc în casă, s'aștept pân' o veni.

(Cortina.)

GEORGE COȘBUC.

Impresii de călătorie.

(Baia, Slatina, Găinești din Suceava.)

Acolo ce-i nă, moș Mitrule?
— Pe după munte, he!
— Da, în partea ceacă...
— Tăra neamțului, ce să hie.
— Tu fost-ai pe acolo, moș Mitre?
— Fost, cum să nu hie, că doar și acolo-i tot
locul nostru, numai că neamțul a venit peste noi. —
bagseamă, — nu noi ne-am dus peste el...
— Cum i dice țerii, moș Mitre, că eu n'am mai
fost prin partea locului?
— Duleca Bucovina, domnișorule, atăta seamă de
lueru, trebui să fi cetit prin ale cărți și dta.
Întrebarea mea din urmă, care lasă să se între-
vadă atăta lipsă de cunoștință, nu prea plăcu lui moș
Mitre, care me ducea cu căruța lui spre Baia.
Schimbai vorba.
— Mai avem mult până la Baia?
— Baia, uite-o, se vede, și moș Mitru îmi arătă
cu vârful biciului partea încotro începeau a se zări
acoperișurile caselor, cari alcătuesc satul Baia, glorioasa
Baie, unde a strălucit odinioară vitejia neamului
nostru.

Singură biserica albă stă martor ocular, a unei
glorii nemuritoare, măreață, gravă și sfântă.

Drumul ce duce din Fălticeni spre Baia, la ince-
put undulează între șes și câteva dealușoare, dar cum
se apropie de valea Baiei, se lasă inclinându-se pe ne-
simțite, până ce intră pe linia satului — niște căsuțe
acoperite pe alocurea cu stuf, unde ne îndrumăm 150
de căruțe și în ele un număr de 300 de congresiști,
plecați în escursiune.

Până aci drumul e bătut cu piatră, astfel că pra-
ful stărnit în urma atător copite de cai, nu ne supără,
încât călătoria aceasta atât de mult dorită, să lase urme
de păreri de reu.

Ne însoțise și studente, dar ele mai norocoase ca
noi, sburau în trăsurile mănate de câte patru cai, lă-
sându-ne cu mult în urmă.

Se îngrijise autoritatea fălticenciană de densesle
cum s'ar fi îngrijit de propriii lor copilași — altfel nici
că se putea: frumsețea și gigășia lor, trebuia ferită de
ploae, ca și de contactul rașelor solare, care obișnuesc
a colora fețele rosalbe în galben închis. În trăsurile cu
coșurile ridicate, în tot cazul erau mult mai fericite
decât cea mai mare parte din noi, cari steteam înghe-

suiți câte patru într'o căruță; unde mai pui, că fenu-
l, care servia drept pernă de ședere, alunecă sub picioare,
iar spatele nostru frecându-se de șiştelele căruței, ne
facea să îndurăm chinurile tantalice.

Sântem în sat.

Țărani, cu capetele goale, cu pletele falfăinde pe
umeri, femeii cu prunci în brațe, flăcăii și fete drăguțe,
sprintene ca niște căprioare de munte, ne întâmpină,
uimite de vederea acestei lumi, care, de când sânt n'au
mai vădut-o.

Ne dăm jos din căruțe și mergem însoțiți de țe-
rani spre biserica albă, situată la o distanță mică de
șoseaua județeană.

E mprejmuită de uluci, iar intrarea se face, să-
rind un pârleaz de o jumătate metru înălțime. E o
ruină, dar e atât de mândră biserica albă, prin tăria
ei! Pe pereții din interior n'a mai ramas nici urmă de
sfânt; cascade de râni nelecuite, se vād de giur impreg-
giar; pare că toate tunurile barbarei semilune ar fi
bombardat în depărtatele vremuri acest locaș sfânt, și
cu toate scobiturile adânci ce le-au găurit în grosimea
zidurilor, totuș biserica albă resistă încă, dar vederea ei
îți răneșce sufletul de jale, lăsându-l nemângăiat și
plin de mănbire.

Pe jos gunoi și pe el dorm vite...

Îndurerat am eșit din biserică, îndrumându-me pe
urma nesfârșitului șir de căruțe, până ce am putut
ajunge pe moș Mitru, care mână caii la pas.

— No, vădut-ai biserica lui Stefan-Vodă, dle?

— Vădut, moș Mitrule...

Dintr'o aruncătură de ochiu unchiașul băgă
de seamă schimbarea mea. Cădusem pe gânduri, eram
trist.

Cine știe din ce motive, că moș Mitru nu-mi mai
dise nimic.

Drumul care duce de la Baia la Melni și de aci
la mănăstirea Slatina, aceea a lui Alex. Vodă Lăpuș-
neanu, e cu totul neregulat.

Praful se depune pe noi în straturi și se naltă
sus în coloane formidabile.

Turlele mănăstirei se zăresc cale de o poștă; din
ce înaintăm, din ce ni se pare că mănăstirea se retrage
tot mai în fund, în creierul Carpaților. Dar de aci îna-
inte drumul trece sub poalele pădurilor de brad și
molift.

Ah, ce dulce-i acest miros din vecinătatea pădurilor!

„Eu când i simt divina-i boare

„Parfumul lor îmbătător,

„Că nasc întinerit îmi pare...”

Nu mai e mult până la Slatina.

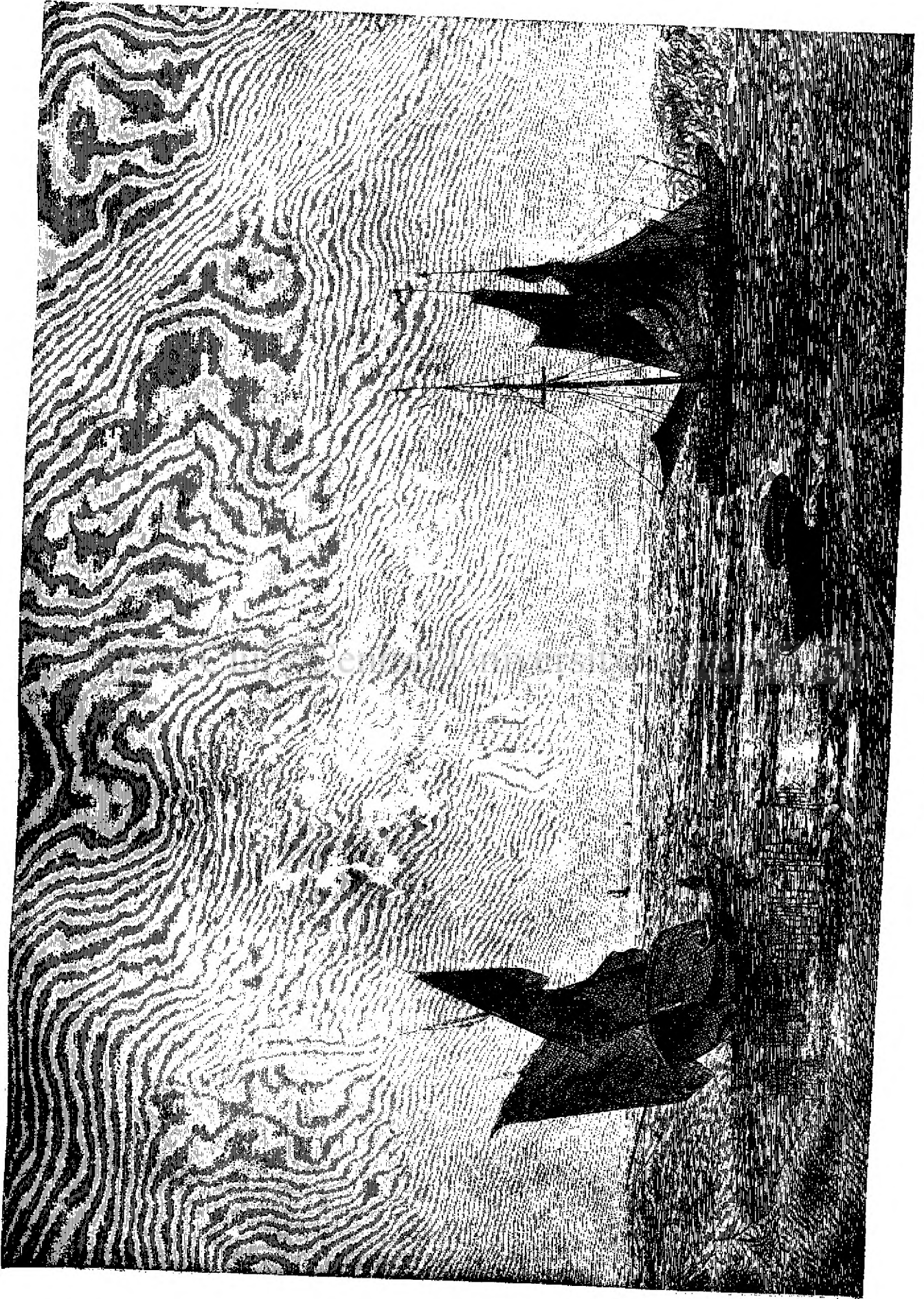
În fine, iată-ne în preajma ogradei, care incon-
joară mănăstirea, formând un patrat de cine știe câte
pogoane.

Sărim jos din căruțe și ne îndreptăm pe alcea ce
duce în curte.

Moș Mitru, fără a fi întrebat de cineva, ne spune
cu multă evlavie, că a fost zidit de Lăpușneanu Vodă,
spre iertarea păcatelor sale, pentru că omorise o mul-
țime de boeri.

— E, taci moș Mitre, de unde mai știi tu și
pe asta?

— Poi cum să nu știu dșorule atăta lucru, că
doar stă scris în letopisețe... Ce, dvoastre n'ați hi dat
peste ele? Asta eu nu o pot crede, numai bag seamă
voiți să glumiți cu mine...

O N O A P T E P E M A R E .

La sosirea noastră se văd alergând de colo până colo câțiva călugări tineri, cu pletele negre, falfăindu-le pe umeri, ca niște voievozi din basme.

Niște flăcăi ne servesc cu apă să ne spălăm pe față, că prea ne-am urîțit de praf.

Întăram în biserică cu capetele descoperite.

Arhitectura bizantină, sculptura și pictura nu lasă nimic de dorit. Un călugăr cu barba creasă și blondă explică, cum a fost zugrăvită în urma răscoalei, cum s'au bătut pandurii cu turcii etc., apoi ne conduce la mormântul lui Lăpușneanu, așezat pe aripa dreaptă a templului, unde se poate citi inscripția pe piatră.

În urmă vizităm arhondatul, unde arhimandritul ne primește cu toată dragostea.

În camera stăruțului se vede tabloul, care reprezintă scena otrăvirii lui Lăpușneanu de către soția acestuia, precum și alte tablouri de însemnătate istorică.

Sunt atâtea lucruri de vădit și admirat, dar nu e timp acum pentru așa ceva, căci până la Găineșci mai e cale și această localitate e ținta excursiunii noastre studențești.

Eșim din curtea bisericii prin porțile opuse: suntem iarăși pe drum; mulți ne dăm jos, strecurându-ne pe marginea pădurii printre molifiși și brazi.

Mi-aruncă privirile la șirul nesfârșit de căruțe; praful depus pe haine, pe pălării, pe partea părului descoperită și pretutindeni, îmi făcea impresie urită.

Mulți stau tolăniți în căruțe, visând vre-un prânc — pe care-l devorează în gând, apoi oasele sunt făcute piftie de atâta sdruncinare.

De aci înainte drumul se întinde, șerpuiind, frumos, măreț ca un smen, care se perde în fundul pădurilor. La o distanță apropiată încep a se zări coloare de fum amenințătoare, eșind din coșuri, ca din gurile unor balauri; fluierături prelungite se repetă, izbindu-ne auzul: suntem în apropierea fabricii de chirstee; ajungem; voinicii sar din căruțe în alaiul ce-l face un taraf de lăutari; se cântă „Deșteaptă-te Române”.

Înimile tresar de bucurie la sosirea mașinei, care are să ne transporte la funicular.

„Uraaa”, „vine trenul, vine uite-l” și toți dau na-vală să-și ocupe locul în vagoane deschise; cei din apropierea mașinei înse, sunt reu păcăliți, căci schinteile eurg pe ei, fără număr, fără milă, cum cade grindina, ard haine, ard pălării, e grozav, dar e frumos.

— Stai dle mașinist, că m'am aprins! țipă un student.

— Mai aveți puțină răbdare dlor, ajungem îndată la funicular, nu ve dați jos — să nu se întempe vre-o nenorocire.

— Ard, țipă un altul, stai!

Dar mașina sboară pe linia șerpuitoare printre brădet, nepăsătoare.

În fine, signalul ascuțit liniștește inimile stinse de durere la vederea alător pardesie reu ciuruite.

— Să fie a dracului nene, așa ecursic!

— Da, fie mă că frumos a fost! — răspunde un altul de la urmă, care n'a fost atins de schinteii.

— Te-ai săturat de Găineșci, Victore?

— M'am săturat... dar nu te văd de foame ce mi-e.

Și toți dau năvală să ocupe un loc la masa „spartană”.

PETRU VULCAN.*

* Scriitor din Macedonia, autorul a două volume de poezii: „Lilice de la Pind” și „Limba iubirii și Raiana” care cu

Alinda.

*Când ziua se duce
Și stelele vin,
Cobor din palatu-mi,
Mărireă o 'nchin.*

*Sub haină de slugă
Îe rege-l omor
Și scara de marmur
Zămbind o cobor.*

*Alindo grăbeșce,
Grăbeșce să-ți spui,
Că Riccio te-așteaptă
Cu gondola lui.*

*Ferice dac baveu
La locul dorit,
Îmi tremură graiul,
Stăpânu-ău sosit.*

*În ochii tei negri
Privirea-mi îner,
Cu raiul în suflet
Lapetele plor.*

*O lună e 'n apă
Și-o lună e sus
Și 'n mijloc e cerul
De-o gondolă dus.*

*Vorbim despre mare,
Soptim despre dor;
Vorbim despre rege
Să-i cer ajutor.*

*„Ah regele aspru
E reu și 'neruntat;
„Mi-a spus-o chiar unul
„Ce-a fost la palat”.*

*Îți cad la picioare
C'un zîmbet amar
Și 'nec în sărutari
Cuvântul barbar.*

*De-ai ști tu Alindo,
De-ai ști-ce știu eu,
Că regele aspru,
E Riccio al leu.*

1 maiu 1897.

MARIA CUNȚANU.

La țară:

— Dăci că vaca asta îți dă 10 litri de lapte pe zi?

— Da.

— Și cât vinzi din el?

— La vre-o treizeci, așa...

această bucată își începe colaborarea la „Familia”.

Red.

Patriarhi, mitropoliți, episcopi greci în țările române și 'n deosebi la București.

VII

Cu jupănițele fără copii dar bogate, cu cucoanele evlavioase și ajunse la vreme de bătrânețe, se potreceau la București, la Iași și în celelalte orașe ale țărilor române întocmai, aceleași scene cari se petreceau în Italia, în Franța, în Spania, între bătrânele marchise, barone și contese și duhovniciei lor Iesuiți, când ele erau să-și facă testamentul.

— Gândește-te, doamnă, zicea Iesuitul c'o voce surdă și mormentală, gândește la acele riuri de smolă ardândă, cari sânt într'a treia vamă a iadului... Uite, doamnă, vîd cleștele înroșit pe cari ciracii lui Belzebuth și Astaroth le scot din focul iadului pentru a rupe sinurile femeilor păcătoase... Bagă de seamă, doamnă, bagă de seamă! Ochiul Provedinței e pretutindeni: străluce 'n întunec și străfulgeră 'n lumină. Vei fi damnată, doamnă, vei fi damnată!...

După aceste sfărâieli de elocință, testamentul se făcea de îngrozită cocoană întocmai cum voia Iesuitul. Tot astfel la București. O cocoană, care da să se 'nțeleagă că va lăsa ceva unei mânășliri din Resărit, bunăoară de la Sfîntul Munte, eră ridicată 'n slăvi de egumenul corespondent din București. I se trîmbea cărți de binecuvîntare, scrise cu litere arăbești de diferite culori, cu chinovar și aur, cum se zicea pe atunci. Egumenul sau chiar episcopul veniau în persoană să facă acutist odată sau de doue ori; ei dau cucoanei câte o cruciuliță de os de inorog care, spuneau episcopul sau egumenul, a stat trei ani lipită de crucea Mântuitorului la Ierusalim. Cocoana avea în scrisori și acte titlurile bombastice de *αρχόνισσα του* boieroaică stăpână, — *φιλοθέης σοφῆς ζωομένης* — mișcată de un scop iubit de Dumnezeu, — *φιλευσεβής γυνή* femcia de evlavie iubitoare, — *φιλόχριστος σμυροπρίπιου τε καὶ χριστιανική εὐλαβεία ἐπιεικὸς διακρίνουσα* — cea de Hristos iubitoare și care prin creșlinească smerenia mult se deosebește.¹

Ca beată de atâtea sînte adimeniri și tîmâieri, inchină cocoana tot, inchină moșii, vii, case, țigani, vite, lăsând pe drumuri nepoți, nepoate și rude. După moarte, rar egumenul da ceva rudelor celor foarte scăpătate. Raicevici, de nu me 'nșel, spune că bătrâna Stoicacasă Cantacuzino, ai cărei părinți dederă milioane patriarhilor și egumenilor greci, trîmbea, când omoriseră pe bărbatu-sen și pe tin-sen la Constantinopole, trîmbea la Colțea după lîină să facă pâne, și egumenul scância adeseori.

VIII

Scoteau parale din tot ce se întemplă în țările române; șciseau să se vîre în cele mai diverse lucruri. Unde nici prin mînte nu-ți trăsnește, veți că apare, ca un deus ex machina, un patriarh, un episcop sau un egumen. Bunăoară, ce-avea *ὁ ζῆλιος ζῆλο* Eftrem, patriarhul Ierusalimului cu comunitatea Evreilor din București cari, la 1794, aveau în fața bisericii Răsvan, în hanul Nicolescului, o sinagogă? A fient ce-a făcui Eftrem, și le-a stricat-o, gonind pe Evrei tocmai în mahalaua Popescului, pe la Jignița Domnească, unde de mai 'nainte aveau și altă sinagogă.² Se vede că Evreii

il supărau, căci erau cu sinagoga în apropiere de frumoasa mănăstire, începută de Antonie-Vodă și sfîrșită de Brâncoveanu, adică de sfîntul Gheorghe-Nou, cel cu ziduri de cetate, cu prăvălii multe, cu bolte renumite, cu pivniți și ascunđători extraordinare, și care eră inchinată patriarhiei Ierusalimului împreună cu un palat de ședere pentru patriarhi, când veniau la București.

Toți, fără deosebire, patriarhi, mitropoliți, episcopi, toți șciseau să găsească momentul oportun, să vie la pont, cum se zice, șciseau cu o șciință și cu un miros fără seamăn. De la Șerban Cantacuzino, și până în pragul secolului nostru, n'a fost în Muntenia și în Moldova fapt la care să nu ia parte, — și ce parte! — și un patriarh oarecare.

Teodosie, mitropolitul țării, căruia Grecii nu-i puteau iertă atitudinea energică în procesul cu sînta Ecaterina, trăia caterisit la Tismana la 1679. Șerban Cantacuzino voiește să-l reinstaleze. Dionisie, patriarhul Constantinoplei, primește reinstalarea cu condițiuni ca unul sau doi episcopi ai Resăritului și un mare logothet al patriarhiei constantinopolitane să fie față la readucerea în scaun al mitropolitului. Domnul acceptă și episcopul Maroniei cu Ignatie, *ὁ μέγας λογοθέτης*, vin la București. S'a reîntors cu năframele pline de galbeni.¹

La 1688, tot acest Dionisie al Constantinoplei îngroapă la Cotroceni pe Smaranda, tînăra și frumoasa fată a lui Șerban Cantacuzino, mărîtată la 24 ianuarie după Grigore Băleanu și moartă la 13 martie acelaș an. Iar năframe cu galbeni.²

Tot el unge cu mirul domnesc pe Constantin Brancoveanu. Iar năframe cu galbeni.

Tot el slătuește la 1691 pe Brâncoveanu să aducă de la Sfînt. Agora capul Stului Mihail al Sinadelor, ca să piară locustele din țară. Brancoveanu l-aducă, face capului coroană de aur și sieri de argint și face litiă cu tot soborul preoțesc al țării. Și iar năframe de galbeni, de galbeni și 'ntr'una de galbeni.³

Și 'n timpul când acest Dionisie, demisionat de la Constantinopole, stă pe galbeni la București, șciți cine îngroapă la 1693 martie pe Constantin-Vodă Cantemir la Iași? Trei patriarhi, domnilor, trei, nu unul, și anume: Iacov al Tarigradului, Gherasim al Alessandriei și Dosithie al Ierusalimului. Pogribaniă cu trei patriarhi! Pas' de nu te du în raiu! Lipsă număi unul, al Antiohiei, pentru ca să fie 'n pîr toți.⁴

Dar să nu-l plîngem pe al Antiohiei, căci, la 1700, cine cunună pe Safta Brancoveanu cu Postolnicul lordake Crețulescu? Atanasie, patriarhul Antiohiei. Șincăi zice: „i-a cununat patriarhul Antiohiei, iar naș „le-a fost Teodosie, mitropolitul Ungro-Vlahiei“.⁵

Pricepeți nuanța: Atanasie cunună, deci trebuie să i se dea; Teodosie e naș, trebuie deci să dea el. Nașul dăruiește, oficiantul primește. Și Atanasie venise din Antiohia, nu se dea, ci să primescă.

IX

Să primească vine și Dosithie al Ierusalimului la 1701, dar o cam buclarisește cu vinderea indulgențelor.

Indulgențele! o minune și adeseori un caraghioslic trist și măhnitor. Le-a avut Apusul în proporțiuni

¹ Șincăi: an. 1679. Cf. Mag. Ist. I, pag. 19.

² Șincăi: an. 1688.

³ Șincăi: an. 1691. Cf. Mag. Ist. II, pag. 197.

⁴ Șincăi: an. 1693.

⁵ Șincăi: an. 1700.

¹ Legrand: op. cit. pag. 329 și altele.

² V. A. Urechia: Istoria Românilor, V, pag. 491. Porunca lui Atex C. Moruzi din 9 ianuarie 1794.

colosale; le-am avut și noi în proporțiuni mai modeste, dar le-am avut. Ce este o indulgență? Nici mai mult nici mai puțin decât un passe-port care, în loc să fie visat de prefectura poliției ca să poți trece granița țării, e visat, parafat și înconciat de un patriarh sau de un episcop ca să treci direct la raiu, fără să te mai cerceteze la cele nouă vămi ale vîzduului; cu alte cuvinte, posesorul unei indulgențe intră în raiu fără nici

dulitate bigotă, se vindeau ca pâinea caldă. De multe ori, tipografiile de la sftul Sava și de la Snagov nu puteau să prididească comanda patriarhilor.

Revin.

Dosithie al Ierusalimului vine în București la 1701 și începe vîndarea indulgențelor. La un moment dat, ce-i trîsnește prin cap să treacă munții la Brașov să vîndă și acolo indulgențe. Pornesc, ajunge și începe

Inaintea oglinzii.

o anostă sau indiscretă formalitate.

Erau indulgențe de trei categorii: mici, pentru păcatele trecutului; mijlocii, pentru păcatele trecutului și ale prezentului; mari, pentru păcatele ce făcuseși, ce făceai și ce aveai să faci pe viitor. Categoria nr. 3 era foarte scumpă, bine înțeles, de vreme ce patriarhul și se punea proptea și apărător, pentru ce ori ce nădrăvăniă aveai să comiți pe viitor.

Și se vindeau, domnilor, aceste articole de cre-

vîndarea, dar, voind să-și facă reclamă mare, începe să tîne și să fulgere în contra lui Atanasie, mitropolitul român al Transilvaniei, care tocmai atunci, mulțumită făgăduielilor mincinoase ale Iesuiților, se unise, după eum șeiți, cu biserica Romei. Dosithie îl blestemă și aruncă asupra-i anathema. Mitropolitul protestă, și într'o bună dimineață, Dosithie primește ordinul să-și ia tălpășița îndărăt, căci altminteri trece Orăștele fără voie și pe nepusă măsură. Șincăi ne spunc că și tală-

seu, Ion Șincăi, a cumpărat pe lei 40 o indulgență minoră ca să se îngroape cu dânsa, dar, adaugă Șincăi, „eu nu am lăsat să i-o pună „in coseiug la moarte, „șciind bine că darul Domnului nu se vinde pe bani, „ci pe fapte bune“.¹

Gonit din Transilvania, ca odinioară Ioachim din Moldova, Dosithie se reîntoarce la București. Aci era belșugul cel nesfârșit; aci erau cinstea, evlavia, năframele cu galbeni.

X

Acest Dosithie, pare-se, născocese și un alt venit despre care citim în Condica Brâncovenească. El dă 'n șeire tuturor celor cari sunt legați cu rumâniă pe moșiele închinăte Sftului Mormânt de la Ierusalim, că pot să se rescumpere plătiind o dare patriarhului și că pot, prin urmare, să devină slobodi de rumâniă. Mulți plătiră sperând că vor scăpa, că vor fi eu adevărat liberi. Ași! după plecarea patriarhului, călugării șcieau să găsească alt clenei și-i legau iarăș de brazdele pământurilor lor, iarăș îi făceau rumâni pe moșiele lor.²

Un venit, la care râvniau mulți din stâlpii bisericei Resăritului, era facerea mirului celui mare la mitropolie. Ce daruri! ce pompe! ce lume! La 1702, au răsunit Bucureștii în ziua de Sf. Petru de clopote, cânlări și rugăciuni, căci se făcea mirul la mitropolie. Iar prea fericitul Dosithie a 'nceasat de la Domn, de la boieri, de la negustori și de la jupânițele evlavioase și de Dumneșcu temătoare, sume formidabile.

La 1707, șciți căți inalti prelați erau la București? Numărați, me rog: Hrisant, patriarhul Ierusalimului, Dionisie episcop al Târnovului, Atanasie episcop al Dârștiorului, Clement proin al Odriului, Auxentie al Sofiei, Maxim al Ieropolei, Neofit al Sebastiei, Mitrofan al Nisei, Macarie al Varnei, — noue oaspeți, noue prea sfinite „obrazuri“ arhierșeci. Toți, împreună cu mitropolitul și episcopii țării, luară parte la sfințirea noiei bisericei a Stlui Gheorghe Nou, isprăvită cu toate clădirile ei de Brâncoveanu și închinată Stlui Mormânt de la Ierusalim. La prânțul cel mare dat după târnoseală, siccare arhieru găsi lângă tacâmul lui o năframă de galbeni și poate chiar, — nu șciu, — și câte o mare monedă de aur, bătută cu chipul lui Brâncoveanu, „cel de măriri pofitor“.

Prin urmare, cum să nu alerge? cum să nu șadă ani de zile, când credința și evlavia Bucureștenilor erau atât de mari și procurau patriarhilor și episcopilor greci atâtea și atâtea bunătăți?! De aceea, cereau, cereu de svântau pământul și pungile Domnilor și boierilor; cereau de toate prin ei ênșiși când erau la București, sau prin scrisori, când erau la ei acasă.

G. I. IONNESCU-GION.

Dacă între oameni se iveșce un geniu, o cometă, tot omul devine un telescop, care pe de o parte îi măreșce petele, iar pe de alta îi micșorează punctele luminoase.

*

A lăudă o acțiune frumoasă, este a participă la ea.

¹ Șincăi, an. 1701.

² Arhivele Statului: Condica Brancovenească (1692—1713), pag 742.

B l ă s t ă m a t a .

Mult s'a trudit sormana in această lume. N'a fost nici odată fără grigi. Când era mică copilă, șciea să umble încet și să nu ridă nici odată. Dacă ar fi trezit pe pruncul, moșul s'ar fi suferat. Nu trebuia să ceară jucării și bomboane mamei sale, căci nu avea bani să-i cumpere. Trebuia să-și păzească hainele, căci altfel ar fi ramas cu zdrențe. Toate acestea le-a priceput copilul, care nu era încă luminat de o minte coaptă; totuș șciea să umble cu multă băgare de seamă în întunerecul cel des al tainei vieții cu un pas statornic, fără să se abată de calca cea dreaptă.

Când crescuse, își perdū pe mama sa și vedū pe tatăl seu nefolositor pentru totdeauna. A fost atacat de aplopexie.

Sora ei cea mică creșcea în continuu. Doamna își ascundea amărăciunile și necasurile vieții și lucră, chiar și noaptea la lumina lămpii, ca să nu le lipsească nimic din cele trebuincioase.

Un tiner din vecinătate a cerut-o de soție.

Poate să ne întrețină pe toți? a întrebat doamna pe peșitorul. Ba nu: numai pe tine te va ține ea pe o regină. Fără indoială, a refusat propunerea și a continuat cu mai mult zel a îngriji de casă.

Sora sa, ca și toate copilele cele mici desmerdate, a ramas caprițioasă, și-i cerea o multime de lucruri imposibile, și dacă nu le-ar fi primit, plângea și se vaită. Iar bătrânul a devenit nervos de dureri și necasuri. Doriă să se plimbe afară la soare, i se urise în casă.

Doamna jefiind câteva minute, luă de braț pe tatăl seu și-l conducea la plimbare. Pe drum toți o priviau cu dispreț. Într'o zi o damă din trăsură i-a aruncat un franc. Fiind că era reu îmbrăcată și păziă pe bătrânul lovit de aplopexie, a creșut-o cerșetoare.

Sângele i se urcase și obrazul cel palid i-a devenit roș și șiroaie de lacrimi. Lacrimi care izvoresc din disprețul semenilor noștri, i-au brăzdat obrazul cel frumos. Bătrânul nu vedū nimic, ci i spuse că este ostenit și îi cerū o trăsură.

Avea francul cel primit de la damă, dar banii aceia erau de pomană. S'a oprit înaintea unui sărac și i l-a dat cu un suris. Simțise îndată o ușurare.

Săracul a alergat într'un birt ca să-l bea.

II

Cosea, broderă, impletiă iute ca o mașină, mi-loasă pentru toți și nemiloasă pentru sine. Își îngropă frumoasa-i tinereță în niște haine vechi și îmbracă cu gust pe sora sa, ca să nu o disprețuiască copilele de la școală. Copiii de la școală! Societatea cea rea, mândră, batjocoritoare în miniatură.

Lubita ei sorioară trebuia să ințețe carte cu ori-ce preț, ca să nu-i fie otrăvită viața cu otrava disprețului.

Sorioara a crescut; se deschise cuțărul repozatei mame și toate hainele ei au fost îndreptate pe mândrul ei corp. Doamna se faliă... țicând cu bucurie că dânsa nu mai seamănă a săracă.

III

Mânile Doamnei au devenit renumite ca cele mai destoinice din tot orașul. Lucrul ei a înaintat și a

căştigat mulţi bani. A! trebuie să îngrijese pentru zestre Lenuşei, dicea ea cu satisfacţie şi a început să-i facă o zestră din cele mai frumoase. Albiturile escelente erau făcute cu un gust, ce gândiai că mână... nu le atinsese. Corpul, care le va purta, merită şi mai bune, dicea, şi se lipsia ea însăşi, ca să le dăruiească toate surorii sale. Într-o zi a observat că Lenuşa se vestejeşte.

— Ce ai Lenuşo? Ah! nu cumva eşti bolnavă? voi ie bună. Mi-ascunzi ceva.

Dănsa s'a aruncat în braţele ei şi a început a plânge.

— Vai! iubesc, a exclamat.

— Iubeşti? şi plângi? Cine este fericitul muritor, care este iubit de cătră îngerul meu?

— L-am cunoscut în institutul maestrului meu. (Lenuşa învătă pictura.) Me iubeşte şi el, este avocat şi bun pictor.

— Dacă este aşa, să ve logodiţi.

— Nu se căsătorese tinerii de astăzi fără bani. M'a dat să înţeleg acest lucru.

Doamna avea nişte dispoziţiuni criminale în acel moment. — Dacă aş pute fura, dicea, dacă aş pute...

— Şi acum din cauza aceasta te vei vesteji? Nu disperă, am o bună speranţă. Da, ţi-am cumpărat o losă... Par că nu i-a născut mamă şi pe aceia, cari căştigă? De ce să nu sper şi eu?

Şi într'adevăr doamna a căştigat şi a alergat după alesul Lenuşei.

Servitorul tinerului avocat a crezut-o vre-o săracă clientă şi a lăsat-o să aştepte ciasuri întregi, acolo în anticameră. În sfârşit a venit şi rëndul ei.

Sunt sora Lenuşei, a spus.

Advocatul scoase ochilarii şi îi curăţi cu dosul mânuşei şi încreţi fruntea, ca şi când se siliă să-şi aducă aminte.

— A! a domnişoarei Lenuşa, care studiază pictura?

Şi a măsurat-o cu o privire dispreţuitoare, pe care o fiesase pe rochia ei cea descolară.

— Ve iubeşte.

— Şi eu o iubesc şi o stimez; dar...

— Da, ştiu pentru bani...

— Ştii... pretenţiunile... sociale...

— Nu ve grăbiţi...

— Din contră trebuie şi dvoastre să ve grăbiţi... ciasurile îmi sunt numărate.

Me goneşte! se gândise doamna. Curaaj! Lenuşa îl iubeşte, trebuie să-mi înec scărba.

— Lenuşa posedă o mare avere, a adaus doamna.

— Juecaşi comedie cu mine?

— Voiţi probe? Eu am căştigat întăia losă. Da, şi ve dau toţi banii. Aş vré numai ca sora mea să fie fericită.

— Bine, dar aceste lucruri cu vorbe nu se isprăvesc.

— Le voi face toate într'un mod formal... a şoptit doamna, tremurând de indignare.

— De sigur, şi îmi vei număra înainte de căsătorie.

— Bine, şi acum ce să-i spun Lenuşei?

— Că-i cer mâna.

Doamna zimbă cu un zimbet dispreţuitor şi s'a dus.

— Ascultă, Lenuşo, i-a şis, acest om este egoist, nu te iubeşte...

— Îţi pare reu de bani? i-a şis Lenuşa cu durere.

— Eu... s'a sfârşit, ar fi destul ca tu să voieşti a deveni sofia lui.

(Finea va urmă.)

MARIOARA G. MURNU.

Poesii de H. Heine.

1.

*Ah! sânt tot ochii-aceia,
Ce-astă dulce me priviau,
Bazele sânt tot acelea,
Ce viaţa-mi îndulciau.*

*Şi-i tot rocea ei cea blândă,
Ce-mă şoptia atât de lin;
Numai eu nu sânt acelaş,
Eu n'am răntors străin!*

*De-a ei braţe moi şi albe
Pătimaş îmbrăţişat,
Stau lipit de sânul ei dulce
Napăsarnic şi schimbat.*

2.

*Pe faţă-mi patina a scris
Iubirea mea întrecagă,
De ce-aştepti de la gura mea
Să-ţi spună că mi-eşti dragă?*

*O ştiu ce mândră-i! O au sarut.
C'o glumă ea grăeşte
Şi rade, pe când înima
În chinuri se topeşte.*

3.

*În negru-mi traia un dulce chip
Luci odinioară;
El a pierit şi iarăş sînt
Cum uapte me împresoară.*

*Copiii 'n întuneric stănd
Încep să se 'ngrocească,
Şi 'nceară prin cre-nu vesel cânt
Urâtul să-l gonească.*

*Iar eu, copil nebun, tot cânt
Când besna me 'nveleşce, —
Şi cântul meu, de şi e trist,
Urâtul-l risipeşce.*

4.

*Îmi place corpul alb şi moale,
Al sufletului sfelt resmânt,
Şi ochii mari şi părul negru
Pe o frunte albă rîndind.*

*Tu eşti dorinţa-mi întrupată,
Cum n'am aflat-o nicăiri,
Iar tu dragută, parca bună
Ai şciut-o 'n mine s'o admiri.*

*În mine ţi-ai găsit tu omul
Pe care-l cauţi. — Şi m'oi alege
Cu sărutări şi fericire —
Şi cu trădare — se 'ntelege.*

Trad. de:

SEX. TIL.

Cum trăim.

Pe la începutul lunii iulie. Căldură plictisitoare, care face pe oameni să fugă care pe unde nemereșce vr'un loc puțin mai răcoros și să fie și la apdăpost de nesuferitele arșite ale soarelui care frig pielea.

Sunt ființe care nu și-ar sta vara în capitală măcar de le-ai tăia. Fie că s'ar duce la prima stație de oraș și acolo ar fi nevoiți să stea în vr'un sat ca vai de lume de pământ, plin de praf și cu casele aproape bordee, ale căror lavane nu au nici 2 metri înălțime; și acolo, în acel sat n'ar găsi nici de unele și ar fi siliți să mănânce numai lapte, brânză, ouă și mămliguță, ei bine, toate acestea le vor îndură cu resemnare.

De ce? va întreba cetitorul naiv! Nu ar fi mai bine să stea acasă la dânsii unde au grădini poate, distracții, o gospodărie bună; la ce să umble hai-hui prin niște asemenea sate? . . . Cât de departe se cunoaște, dragi cetitori, că nu cunoașteți lumea! . . .

Priviți-i pe acești domnișori când pleacă: bagaje peste bagaje, eufere peste eufere, geamantane, cutii . . . ar crede cineva că se duc cine știe pentru câtă vreme.

Acum uitați-ve la dânsii când se întorc și vorbesc prietenilor care-i înțeleg spunându-le — nu că au fost în sălișorul cutare, nu, duc fereșce — ei că au fost la Aix-les-Bains, ori la Ems, la Vichy, sau la Carlsbad. — Și vor fi în stare să spun prietenilor ce au mâncat acolo, ce-au vădit și pe unde au făcut cavaleade. — Aceste toate din auzite, bine înțeles. — Fanfaronul, — căci astfel de titlu merită unul care face parte dintr-o asemenea tagmă — va născoci anecdote locale, amoruri misterioase cu baroneșe, confese și marchise!

Va mai spune — aceasta știi, așa, mai mult în trecut — că l-a costat băile din acel an peste 4000 de franci! dar că nu face nimic! În schimb a petrecut și s'a distrat bine, căci streinii sunt foarte politicoși (!) „Cheltuești banul cu dragă inimă la dânsii!“

„Și ce lume aleasă moncher! Apropo! am întănit și pe X. . . era cu nevasta. N'am putut să stau de vorbă cu dânsii, de oare-ce tocmai atunci plecam într-o cavaleadă. Când m'am întors, nu i-am găsit! . . . Dar aerul! Ah! Aerul de-acolo e o plăcere să-l respiri; pe onoarea mea!“

Nu dici că eră să devin un erou de romane? A! e o halima întregă. Stai să-ți povestesc asta că e frumos. Și pretenul e ținut două ciasuri în mijlocul drumului, silit cu voce, sau fără voce, să asulte gogoșile fanfaronului.

Se întemplă că unii din preteni, printr-o concidență ciudată să se fi dus la aceeași stație balneară unde fanfaronul spune că a fost și el. Prietenul se miră sincer cum de n'a dat ochii cu dânsul, de oare-ce el a fost peste tot! Fanfaronul nu se descuragează de loc. Își are responsurile deja pregătite. „Ce vrei moncher, ce dracu! nu știu cum s'a făcut că tocmai în vremea când ai fost tu, eu zăceam în pat: me trântise calul contesei J. așaaa! Am fost reu de tot! Eră aproape să mor și me mir cum am scăpat. Piciocul și acum mi-e

umflat*. Prietenul nu mai are nimic de dis, iar fanfaronul când pleacă, schiopătează grozav de reu și din când în când mai scoate și câte-un „ai!“ „ai!“ de ai crede că umblă pe țepi.

După fanfaroni vine elasa burghezilor, care-și trimit femeile la băi, iar dânsii rămân în oraș. Unii își ingrigesc de afaceri, care ar suferi mult în lipsa lui, iar alții nu se duc din economie.

Ce contrast isbitor în felul de trai a acestor două ființe, bărbat și femeie!

Câtă diferență de la viața unuia până la a celuilalt! Ascultați.

Bărbatul se scoală de dimineață de tot, bea cafeana fără cainac și cu cărbuni într'ensă, faculă de dânsul la niște surcele; se îmbracă fără chef; cască a lene, încue ușile, și-și ia drumul încet spre afaceri pe o căldură de 18 grade. Se oprește de mai multe ori în cale, își scoate pălăria și-și șterge sudoarea de pe frunte. Ajunge, își vede de afaceri și oștează din când în când, gândindu-se „cât de răcoare o fi acolo unde-i neveasta“. Dejunul e silit să-l ia — ca să facă economie și să poată să trimească la vreme bani cucoanei, — la vr'un restaurant mai estin, unde de multe ori se scoală mai flămând de cum s'a așezat, căci poate n'a găsit nimic bun care să-i placă: e mare diferență între mâncarea de casă și cea de pe la birturi. După masă iar afaceri pe o căldură de 25 sau 30 grade; une-ori și mai mult.

Seara se duce trist acasă, căci se gândește câtă singurătate are să găsească acolo.

Deschide poarta care scârție plângător; intră în curtea pustie, iar șgomolul pașilor se perde ca un ceou depărtat în întunericul nopții, făcând să i se stringă inima de singurătate.

Intră în coridor unde dă de un aer cald. Deschide ușa de la casă și simte în față aerul stidul și înăbușit, care-i încacă respirația.

Aprinde lampa și se uită abătut împregiur: ațternutul nestrîns, prosopul pe scaun cum l-a lăsat de dimineață mototolit; ligheanul de spălat plin cu apă murdară pe un alt scaun; ibricul jos. Toate celelalte lucruri trântite de colo până colo, fără rost, nemăturat . . . în fine croiște și pustiu peste tot. Aprinde o țigare, se învârtă nițel prin casă și în urmă plictisit se culcă.

Doze-trei ciasuri nu poate s'adoarmă: singurătatea îi ține în urechi și greorii de după sobă îi cântă monoton, târându-i o poveste veche. Inchide ochii, stringe cât poate de tare pleocele ca să adoarmă, dar insedar! Mai aprinde o țigare, și în întuneric vârfurile luminesc ca un licuriciu. Într'un jabanic cenușoiu îi apare soția și copilașii, ființele ce-i sunt mai scumpe n lume. Și totgândindu-se la dânsii, țigarea se isprăveșce, aruncă muenul în lighean, dă plapoma peste cap și într'un târziu de tot adoarme.

Sărmanul!

Să venim acum la cucoana. Se scoală și dneaci de dimineață, inse cu nici-o altă grige decât ce roche să pue în țiuva aceea, care s'o prindă mai bine și să fie mai mult observată. După ce dă ordine bonei să ducă copiii în par să se joace, își face toaleta la care stă foarte mult. Înainte de a eși pe ușe, își mai aruncă încă o privire în oglindă — aceasta mai mult din obișnuință — și se duce la promenadă unde primește zimbînd, bateriile de ochiade ce i se trimit.

Pentru dejun schimbă rochea. Pentru masa de

seară punc alta; are destule: 5 cufere încărcate; fără a mai pune la socoteală pe acelea care și le face acolo. După masă trece în grădină unde stă pe vr'o bancă și ascultă cu drag cuvintele dulci ce câte-un îndrăgneaș i le strecoară la ureche.

Bărbatul muncеște acasă; cucoana face cavalcade prin munți, unde de multe ori se pomenește rătăcită de ceilalți, — fără să-și dea seama cum s'a făcut aceasta — așezată pe iarba verde, sub vr'un arbore mai mare și mai stufos, alături cu vr'un tiner Don-Juan, care îi sărută mâinile, iar dēnsa nici gāndește să și le retragă.

Bărbatul de acasă, plictisit peste măsură și scos bietul om din răbdări, îi scrie: „Ce faci drăguță? asta e a patra scrisoare care ți-o trimăt! De ce nu-mi răspunzi? . . . Când ai de gând să vii? Nu-ți mai aduci aminte de loc de casă? . . .“

Cucoana citește scrisoarea, o mototoleşce, ia condeiul și răspunde a leneși căscând cam aceste rēnduri: „Scumpul meu bărbat!“

„Nu mi-a fost tocmai bine, d'aia nu ți-am răspuns. Doctorii sânt de idea să mai prelungească cura încă vr'o 15 zile. Aceasta — dicit dēnșii — are să-mi facă mult bine. Și tu, care ții la scumpa ta soțioară, care nu se gāndește decât la tine (?) se n'țelege că n'ai voi s'o vești mai bolnavă de cum a plecat, și de aceea mai rămān.“

„Dulcea care moare de dorul teu.

Cutare.

P. S. Apropos! Copiii sânt bine și te doresc. . . M'ai îndatori drăguță dacă mi-ai mai trimite ceva parale, căci pe celelalte le-am isprăvit“.

GR. MĂRUNTEANU.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Cea mai nouă lucrare a lui Coșbuc. Traducerea classicilor în ori ce literatură este un eveniment; atât mai mare însemnătate are pentru literatura noastră, care nu posedă pân' acuma decât foarte puține traduceri bine făcute. Distinsul nostru poet, dl George Coșbuc, a început să traducă pe poeții pe cei mai mari ai clasicității. Din aceasta muncă titanică, după cum a numit-o dl Gr. G. Tocilescu, în raportul seu general prezentat Academiei Române, pân' acuma a apărut „Aeneida“ lui Virgil. În ziua când aceasta lucrare a fost premiată de Academie, laureatul poet ne-a făcut o surprindere din cele mai prețioase și onorifice, ne-a spus că a terminat traducerea unei comedii a lui Publiu Terențiu Africanul și ne-a oferit-o noue spre publicare. Precum se știe, Terențiu și Plaut sânt singurii scriitori de comedie la latini. Poetul nostru a preferat să traducă pe cel dintău. Și a reușit admirabil. Traducerea „Parmeno“ e atât de naturală și armonioasă, par că ar fi o lucrare originală. Mult a contribuit la asta, credem noi, că de asta-dată traducătorul s'a servit la turnarea versurilor de o formă adoptată în literatura românească și foarte potrivită firei limbii noastre. Bucurându-ne din toată inima de acest câștig pentru literatura română, sântem mândri că putem publica în „Familia“ începând cu numărul de acuma, noi cei dintău, acest juaer literar.

Ibsen în literatura română. Marele dramaturg norvegian, Henrik Ibsen, care a dat o direcție nouă dramaturgiei moderne, este încă foarte puțin cunoscut în literatura română. S'au jucat, ce e dreptul, la Teatrul Național din București vr'o doue piese ale lui, dar talentul și activitatea lui nu s'a discutat aproape de loc. Doritori d'a ține pe celitorii noștri în curent cu mișcările literare mai de frunte din străinătate, anunțăm cu plăcere, că în nr. viitor vom începe să publicăm un amănunțit studiu critic asupra lui Ibsen, scris de dl Sextil Pușcariu, elev și colaborator al profesorului dr. Weigand, la a cărui activitate literară în coloanele „Familiei“ atragem încă de acuma luarea aminte a celitorilor noștri.

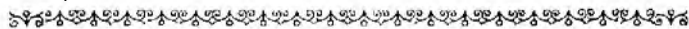

G E E N O U ?

Hymen. Dl Nicolae Mureșan, învățător în Copand, s'a fidațat cu dșoara Constanța Pop, fiica dlui Zacharie Pop, notar în Rodna-veche.

Consacrarea noului episcop de Lugos s'a făcut la Blaș în duminica trecută cu mare pompă. A oficiat Esc. Sa arhiepiscopul și mitropolitul dr. Victor Mihályi, asistat de episcopul Mihail Pavel, de reprezentanții clerului din diecesa Lugosului, de mai mulți canonici și preoți. Noul episcop, Pr. Ssa dr. Dimitrie Radu, răspundând la felicitarea mitropolitului, ținu o cuvântare foarte frumoasă. La chirotonirea aceasta au fost de față și părinții, frații, surorile și alți consăngenii ai noului episcop, toți țărani; iar dintre străini însemnăm pe arhiepiscopul r. catolic Hornstein de la București. Când nou-sfințitul episcop împărți nafura între popor, s'a petrecut o scenă foarte mișcătoare. Veniră părinții sei, episcopul dându-le și lor, cu lacrimi în ochi, îi sărută. La miadăți s'au dat trei mese, una în reședința metropolitană, alta la internatul de băeți și a treia pentru popor. Seura a fost o petrecere cu dans. Întronisarea se va ține mâne duminică la 4-16 maiu la Lugos.

Inmormântarea lui Ion Ghica s'a făcut vineri 7 maiu n. la moșia sa Ghergani. Un tren special a dus de la București pe cei ce doriau să ia parte. O mulțime de cununi decorau catafalcul; s'au remarcat a regelui, a prințului moștenitor, a corpurilor legiuitoare, a Academiei etc. Regele a fost represintat prin generalul Vlădescu, prințul moștenitor prin loc. colonel Persan, camera prin președintele Gianî, senatul prin vicepreședintele V. A. Urechia, guvernul prin miniștri Sturdza, Djuvara, Pherckide, Ionel Brățian; Academia prin Aurelian, Tocilescu și Olanescu. Au ținut cuvântări dnii D. A. Sturdza, Gianî, V. A. Urechia, Aurelian. Serviciul funebru a fost oficiat de arhiepiscopul Nifon Ploșteanu.

Călimdarul săptămănei.

Duminica Stăbanogului, Ev. dela Ioan c. 5, gl. 4, a înv 3.			
Ziua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou	Sorele.
Duminică	4 Mart. Pelagia	16 Ioan Nebom.	3 50 7 35
Luni	5 Mart. Irina	17 Ubald	3 48 7 35
Marți	6 Semt. Iov.	18 Ericus	3 47 7 36
Mercuri	7 S. Mart. Acachie	19 Malvina	3 46 7 38
Joi	8 S. Ap. și Ev. Ioan	20 Bernhard	3 44 7 39
Vineri	9 Prof. Isaia	21 Felix	3 43 7 41
Sămbătă	10 Simon Zilotul	22 Helen	3 41 7 42

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDĂS NR. 296 B.)

CU TIPARUL LUI IOSIF LĂNG ÎN ORADEA-MARE.